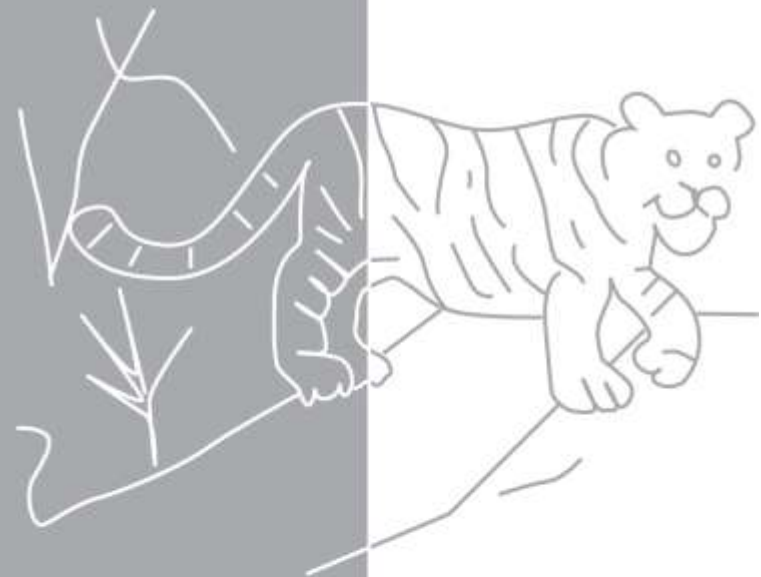

Dylematy ochrony własności intelektualnej przedmiot, granice, środki

Dorota Bryndal
Wspólnik Kancelarii GESSEL

20 marca 2010 roku

Wprowadzenie

GESSEL

- Prawo własności intelektualnej odnosi się do dóbr niematerialnych, którym przyznaje się szczególną ochronę.
- Ochrona ta charakteryzuje głównie tym, że polega na przyznaniu monopolu, czyli prawa wyłącznego do korzystania z przedmiotu ochrony.
- Monopol przyznawany jest w granicach określonych prawem, jest skuteczny wobec wszystkich.
- Istnieje zamknięty katalog dóbr niematerialnych chronionych prawami bezwzględными.
- Ma to swoje dobre strony, bowiem identyfikacja dóbr niematerialnych chronionych prawami bezwzględными jest prosta.

- Wskazanie dóbr chronionych, zgodnie z powszechnie przyjętą zasadą legislacyjną następuje z reguły poprzez zamieszczanie w odpowiednich ustawach postanowień określających przedmiot ochrony. W polskim systemie prawnym, ustawy, o których mowa, to ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych oraz ustawa o prawie własności przemysłowej.
- Polska ratyfikowała porozumienie w sprawie handlowych aspektów praw własności intelektualnej (TRIPS)/załącznik nr 1C do Porozumienia ustanawiającego Światową Organizację Handlu.

Prawo autorskie i prawa pokrewne

GESSEL

- Podstawowy akt to ustawa z dnia 4 lutego 1994 roku o prawie autorskim i prawach pokrewnych.
- Unormowania zawarte w tej ustawie zostały oparte na konwencjach międzynarodowych, a ponadto zostały zharmonizowane z unijnymi dyrektywami. Mowa tu m.in. o Konwencji berneńskiej o ochronie dzieł literackich i artystycznych z dnia 9 września 1886 roku, ostatnio zmienionej w Paryżu w roku 1971. Polska przystąpiła do Konwencji w 1935 roku i jest obecnie jej stroną w ostatniej redakcji paryskiej.
- W kategoriach praw pokrewnych, należy wskazać Konwencję rzymską z dnia 26 października 1961 roku o ochronie artystów wykonawców, producentów fonogramów i organizacji nadawczych.

Przedmiot prawa autorskiego i praw pokrewnych

GESSEL

- Zgodnie z ustawą, przedmiotem prawa autorskiego są utwory, w tym utwory audiowizualne i programy komputerowe.
- Przedmiotem praw pokrewnych są: artystyczne wykonania, fonogramy, wideogramy, nadania programów, pierwsze wydania, wydania naukowe i krytyczne.
- Ustawa posługuje się syntetyczną definicją utworu. Utworem jest każdy przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze, ustalony w jakiejkolwiek postaci, niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia.
- Przesądzenie o tym, czy dany wytwór niematerialny może być zakwalifikowany jako utwór w rozumieniu prawa autorskiego, może nie być wcale proste. Cenne w tym zakresie są wskazówki płynące z orzecznictwa.

Co jest, a co nie jest utworem?

GESSEL

- Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał, że utworem podlegającym ochronie prawno-autorskiej jest każde dzieło, jeśli – przynajmniej pod względem formy – wykazuje pewne elementy twórcze, choćby minimalne (orzeczenie SN z dnia 31 marca 1953 r., II C 834/52). Za przedmiot prawa autorskiego uznawane były m.in. instrukcje bhp (orzeczenie SN z dnia 23 lipca 1971 r., II CR 244/71, nie publ.), instrukcje dla obsługi maszyny (orzeczenie SN z dnia 25 kwietnia 1969 r., I CR 76/69, OSNCP 1970, nr 1, poz. 15), rozkłady kolejowe, książki kucharskie, wzory i formularze (por. orzeczenie SN z dnia 8 listopada 1932 r., Zb. OSN 1933, poz.7).

Przykłady z orzecznictwa

GESSEL

III SA/Wa 3288/08

wyrok WSA

2009.06.24

Ochronie podlega każdy przejaw twórczości, również skonkretyzowana, ujawniona w dziele idea (pomysł). Aby przysługiwała tej idei ochrona, musi ona odpowiadać cechom przedmiotu prawa autorskiego – musi zatem być oryginalna i mieć twórczy, indywidualny charakter (dot. autorskich opracowań dokumentów z zakresu zarządzania i administrowania nieruchomością).

I CSK 207/07

wyrok SN

2007.10.03

Wymaganie nowości nie jest niezbędną cechą twórczości jako przejaw intelektualnej działalności człowieka. Utworem w rozumieniu art. 1 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych może być kompilacja wykorzystująca dane powszechnie dostępne, pod warunkiem, że ich wybór, segregacja i sposób przedstawienia ma znamiona oryginalności.

Stworzenie postaci fikcyjnej, o cechach życiowego nieudacznika, prowincjonalnego filozofa, prezentującej na antenie radiowej improwizowane przez jej twórcę – kreatora teksty kabaretowe, stanowi przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze i spełnia konieczne przesłanki utworu w rozumieniu art. 1 ust. 1 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

Poza ochroną prawno-autorską pozostają

GESSEL

- Nie stanowią przedmiotu prawa autorskiego: akty normatywne lub ich urzędowe projekty, urzędowe dokumenty, materiały, znaki i symbole, opublikowane opisy patentowe lub ochronne, jak też proste informacje prasowe.
- Wyłączenia mają charakter „całkowity” w tym sensie, że wytwory intelektualne usytuowane w którejkolwiek z wyliczonych w tym przepisie kategorii materiałów są pozbawione autorsko-prawnej ochrony zarówno w przypadku eksploatacji tych materiałów w całości, jak i w części oraz niezależnie od kontekstu eksploatacji.
- Ochroną objęty może być wyłącznie sposób wyrażenia. Nie są objęte ochroną odkrycia, idee, procedury, metody i zasady działania oraz koncepcje matematyczne.

Przykłady z orzecznictwa

GESSEL

II SA/Gd 897/05

wyrok WSA

2006.02.21

Wyceny nieruchomości jednostek samorządu terytorialnego lub Skarbu Państwa są urzędowymi dokumentami w rozumieniu art. 4 pkt 2 ustawy z dnia 4 lutego 1994 roku o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. z 2000 r. Nr 80, poz. 904 ze zm.) i stanowią informację publiczną, która podlega udostępnieniu na podstawie ustawy z dnia 6 września 2001 roku o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. Nr 112, poz. 1198 ze zm.).

IV CKN 458/00

wyrok SN

2001.09.26

1. Podstawy wyłączenia spod ochrony prawa autorskiego pytań egzaminacyjnych na prawo jazdy należy poszukiwać w art. 4 pkt 2 prawa autorskiego z 1994 roku.
2. Materiałem urzędowym będzie zatem to, co pochodzi od urzędu lub innej instytucji państwowej, bądź dotyczy sprawy urzędowej, bądź powstało w rezultacie zastosowania procedury urzędowej. Pytania składające się na „bank pytań” testowych, stosowanych przy egzaminach na prawo jazdy, pozostaną w obrębie tak rozumianego „materiału urzędowego”.
3. Wyłączenia ochrony wynikające z art. 4 prawa autorskiego z 1994 roku nie mogą być utożsamiane z pozostawieniem całkowitej swobody reprodukowania i rozpowszechniania wymienionych w tym przepisie materiałów. Swoboda ta może podlegać ograniczeniom, jednak ograniczenia wynikać będą z innych przepisów, takich jak przepisy chroniące dobra osobiste, tajemnicę, czy przeciwdziałające nieuczciwej konkurencji. Reprodukowanie bądź rozpowszechnianie materiałów wskazanych w art. 4 prawa autorskiego z 1994 roku może także stanowić szkodę, której naprawienia dochodzić można na zasadach ogólnych.

Prawo własności przemysłowej

GESSEL

- Podstawowy akt to ustawa z dnia 30 marca 2000 roku – Prawo własności przemysłowej .
- Unormowania zawarte w tej ustawie oparte są na konwencjach międzynarodowych, a ponadto zharmonizowane zostały z prawem Unii Europejskiej. Mowa tutaj m.in. o Konwencji Paryskiej z dnia 20 marca 1883 roku o ochronie własności przemysłowej.
- Konwencja została zmieniona Aktem sztokholmskim z dnia 14 lipca 1967 roku i weszła w stosunku do Polski z dniem 24 marca 1975 roku.

Prawo własności przemysłowej

GESSEL

- W świetle art. 1 ust. 2 Konwencji Paryskiej, przedmiotem ochrony własności przemysłowej są patenty na wynalazki, wzory użytkowe, wzory przemysłowe, znaki usługowe, nazwa handlowa i oznaczenie pochodzenia lub nazwy pochodzenia.
- Przedstawiony zakres ochrony odpowiada zakresowi ochrony ustanowionej przepisami polskich regulacji – Prawa własności przemysłowej i ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji.

Przedmiot własności przemysłowej

GESSEL

- Zgodnie z ustawą, przedmiotami własności przemysłowej są projekty wynalazcze i oznaczenia towarów i usług.
- Do grupy projektów wynalazczych należą: wynalazki, wzory użytkowe, wzory przemysłowe, projekty racjonalizatorskie oraz topografie układów scalonych.
- Do grupy oznaczeń towarów i usług należą: znaki towarowe i oznaczenia geograficzne.

- Prawo własności nie definiuje pojęcia wynalazku, wprowadza zasadę, że patenty są udzielane – bez względu na dziedzinę techniki – na wynalazki, które są nowe, posiadają poziom wynalazczy i nadają się do przemysłowego stosowania.
- Wynalazek uważa się za nowy, jeśli nie jest on częścią stanu techniki.
- Wynalazek uważa się za posiadający poziom wynalazczy, jeżeli wynalazek ten nie wynika dla znawcy, w sposób oczywisty, ze stanu techniki.
- Wynalazek uważany jest za nadający się do przemysłowego stosowania, jeżeli według wynalazku może być uzyskiwany wytwór lub wykorzystywany sposób, w rozumieniu technicznym, w jakiegokolwiek działalności przemysłowej, nie wykluczając rolnictwa.

Brak ochrony patentowej

GESSEL

Za wynalazki, którym może być przyznana ochrona patentowa, nie uważa się w szczególności:

- 1) odkryć, teorii naukowych i metod matematycznych;
- 2) wytworów o charakterze jedynie estetycznym;
- 3) planów, zasad i metod dotyczących działalności umysłowej lub gospodarczej oraz gier;
- 4) wytworów, których niemożliwość wykorzystania może być wykazana w świetle powszechnie przyjętych i uznanych zasad nauki;
- 5) programów do maszyn cyfrowych;
- 6) przedstawienia informacji.

Wzór użytkowy

GESSEL

- Wzorem użytkowym jest nowe i użyteczne rozwiązanie o charakterze technicznym, dotyczącym kształtu, budowy lub zestawienia przedmiotu o trwałej postaci.
- Wzorami użytkowymi mogą być tylko rozwiązania techniczne o charakterze konstrukcyjnym.
- Wzór użytkowy uważa się za rozwiązanie użyteczne, jeżeli pozwala ono na osiągnięcie celu mającego praktyczne znaczenie przy wytwarzaniu lub korzystaniu z wyrobu.
- Wzór użytkowy nie powinien być gotowym wyrobem, ale rozwiązaniem technicznym.
- Pod pojęciem wzoru użytkowego nie mieszczą się natomiast rozwiązania nie mające trwałej postaci oraz sposoby postępowania.

Wzór przemysłowy

GESSEL

- Wzorem przemysłowym jest nowa i posiadająca indywidualny charakter **postać wytworu** lub jego część, nadana mu w szczególności przez cechy linii, konturów, kształtów, kolorystykę, strukturę lub materiał wytworu oraz przez jego ornamentację.
- Wzór przemysłowy musi dotyczyć **postaci wytworu** lub jego części – elementy zewnętrzne podlegające percepcji zmysłowej.
- O tym, czy mamy do czynienia ze wzorem przemysłowym decyduje postać wytworu, a więc nie sam produkt i jego walory funkcjonalne, użytkowe, a wyłącznie jego wygląd, tzn. składające się na jedną całość dostrzegalne wizualnie elementy produktu.
- Wytworem jest każdy przedmiot wytworzony w sposób przemysłowy lub rzemieślniczy, obejmujący w szczególności opakowanie, symbole graficzne oraz kroje pisma typograficznego, z wyłączeniem programów komputerowych.

Pomiędzy wzorami użytkowymi i wzorami przemysłowymi istnieją następujące różnice:

- wzory przemysłowe zaspokajają głównie cele estetyczne, użytkowe i praktyczne;
- zarówno wzory użytkowe, jak i wzory przemysłowe powinny być nowe, jednakże jedynie od wzorów przemysłowych wymaga się przesłanki oryginalności, z kolei wzory przemysłowe nie muszą być użyteczne;
- w przypadku wzorów przemysłowych, odmienne uregulowanie niż przy wzorach użytkowych – brak zastrzeżeń ochronnych, przy jednoczesnym nakierowaniu na ogólne wrażenia jakie wywiera zastosowany w wyrobie wzór przemysłowy – sprawia to, iż zakres ochrony wzorów przemysłowych jest szerszy.

Znak towarowy

GESSEL

- Znakiem towarowym może być każde oznaczenie, które można przedstawić w sposób graficzny, jeżeli oznaczenie takie nadaje się do odróżnienia towarów jednego przedsiębiorstwa od towarów innego przedsiębiorstwa.
- Znakiem towarowym może być w szczególności wyraz, rysunek, ornament, kompozycja kolorystyczna, forma przestrzenna, w tym forma towaru lub opakowania, a także melodia lub inny sygnał dźwiękowy.
- Zdolność odróżniająca oznaczeń słownych może być oceniana przede wszystkim w odniesieniu do konkretnych towarów, które mają nimi być oznaczane. Opisowy lub ogólnoinformacyjny charakter oznaczenia to cecha, która świadczy o braku konkretnej, a nie abstrakcyjnej zdolności odróżniającej znaku towarowego. Oceny należy dokonać również w odniesieniu do realiów tzw. „zwykłego obrotu gospodarczego”, z uwzględnieniem kryterium zapatrywań przeciętnego odbiorcy.

Znak towarowy

GESSEL

- W przeciwieństwie do patentu czy wzoru przemysłowego znak towarowy nie może stanowić mechanizmu zabraniającego wytwarzania pewnych wyrobów przez konkurentów. Wyrób, który nie jest chroniony innymi prawami (patent, wzór, prawa autorskie), może być wytwarzany także przez konkurentów, jeżeli oznaczają go oni własnymi znakami towarowymi, a nie podrabiają znaków innego przedsiębiorcy. (M. Kępiński Glosa do wyroku SN z dnia 8 stycznia 2003 r., III RN 240/01, OSP 2004/10/29).

Prawo do domeny internetowej

GESSEL

- Czy rejestracja domeny internetowej prowadzi do powstania prawa własności do tej domeny ?
- Wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 13 czerwca 2006 roku I ACa 272/0.
- *Chybione jest mówienie o „własności” domeny internetowej, gdyż prawo własności w znaczeniu cywilistycznym, którego treść wyznacza art. 140 kc odnosi się do rzeczy, jakimi domeny internetowe nie są, i szerzej, ze względu na zamknięty katalog dóbr niematerialnych chronionych prawami bezwzględными, iż brak jest w prawie polskim przepisów, z których wynikałoby, że skutkiem rejestracji nazwy domeny internetowej jest nabycie przez dysponenta wyłącznego prawa korzystania i rozporządzania domeną.*

- *Sąd I instancji utożsamiał z prawem własności uprawnienia do domeny internetowej, które wynikają z rejestracji. Doktryna wskazuje w tym przedmiocie na umowne uprawnienie do korzystania z technicznego skojarzenia zarejestrowanej nazwy domeny z odpowiadającym jej numerem IP (będącym niepowtarzalnym numerycznym adresem zakodowanym w formie używanym w systemie internetowym), przez co uprawnienie do domeny (odpowiednika adresu numerycznego) nie może funkcjonować w oderwaniu od umowy z rejestratorem, a faktyczna nie zaś prawna wyłączność korzystania z technicznego skojarzenia zarejestrowanej nazwy domeny (i odpowiadającego jej numeru IP) wynika tylko z tego, że technicznie wyłączona jest możliwość funkcjonowania w internecie dwóch jednakowych domen tego samego poziomu, skoro stanowią substytut numeru IP. Właściwe jest więc mówienie o dysponencji nazwy domeny internetowej i prawie podmiotowym względnym, skutecznym wobec rejestratora.*

Powstanie ochrony

GESSEL

- W przypadku utworów ochrona przysługuje twórcy, niezależnie od spełnienia jakichkolwiek formalności. Zasadę tę stosuje się także do przedmiotów praw pokrewnych.
- Uzyskanie patentu, prawa ochronnego na wzór przemysłowy, prawa z rejestracji wzoru przemysłowego, czy też prawa ochronnego na znak towarowy wiąże się z przeprowadzeniem postępowania przez Urzędem Patentowym. Urząd Patentowy wydaje decyzję o udzieleniu patentu, prawa ochronnego, czy też prawa z rejestracji, jeżeli zostały spełnione ustawowe warunki do ich uzyskania.
- Zakres przedmiotowy patentu określają zastrzeżenia patentowe, zawarte w opisie patentowym. Opis wynalazku i rysunki mogą służyć do wykładni zastrzeżeń patentowych. Podobnie, zakres przedmiotowy prawa ochronnego określają zastrzeżenia ochronne zawarte w opisie ochronnym wzoru użytkowego. Prawo z rejestracji wzoru przemysłowego obejmuje każdy wzór, który na zorientowanym użytkowniku nie wywołuje odmiennego ogólnego wrażenia.

Przykłady z orzecznictwa

GESSEL

II GSK 411/07

wyrok NSA Warszawa

2008.03.12

Jako niezbędny warunek rejestracji patentu trzeba traktować takie określenie zastrzeżeń patentowych, aby stanowiły precyzyjną instrukcję wskazującą na konkretne środki techniczne niezbędne do osiągnięcia założonego powtarzalnego rezultatu w dowolnych (nie zaś wyjątkowych) warunkach. Instrukcja procesu technicznego musi zatem obejmować nie tylko opis celu tego procesu, ale również opis przedmiotu działania technicznego, a także pełen opis czynności składających się na proces techniczny – ich rozkładu w czasie i warunków, w których powinny przebiegać, opis środków działania technicznego. Działanie techniczne musi mieć przy tym charakter pewny i powtarzalny. Z samego faktu, iż w ściśle określonych warunkach uda się jednokrotnie przeprowadzić opisany w zastrzeżeniu proces technologiczny nie musi bowiem wcale wynikać, iż takie rozwiązanie w określonym stanie techniki nadaje się do opatentowania.

VI SA/Wa 1112/08

wyrok WSA

2008.10.15

Brak jednoznacznego podania opisu wykonania sposobu (przedmiotu wynalazku) poprzez zastosowanie pojęć niedookreślonych, bądź alternatywnie ujętych środków technicznych dyskwalifikuje zastrzeżenia patentowe, uniemożliwiając objęcie wynalazku ochroną patentową.

Przykłady z orzecznictwa

GESSEL

I ACa 120/08

wyrok sądu apelacyjnego

2008.02.28

1. Zakres prawa ochronnego na wzór użytkowy wyznacza przepis art. 96 ustawy – Prawo własności przemysłowej, zgodnie z którym zakres przedmiotowy prawa ochronnego określają zastrzeżenia ochronne zawarte w opisie ochronnym wzoru użytkowego. Zastrzeżenia ochronne dotyczyć mogą każdego z parametrów – zarówno kształtu, budowy, jak i zestawienia poszczególnych elementów. To te zastrzeżenia, a nie ogólna postać (wygląd) danego przedmiotu determinują zakres ochrony.
2. Wzór użytkowy nie powinien być gotowym wyrobem, ale rozwiązaniem technicznym – dotyczącym kształtu, budowy lub zestawienia przedmiotu o trwałej postaci – które przy wytwarzaniu lub produkcji wyrobów pozwala na zastosowanie nowego, użytecznego rozwiązania. Rozwiązanie to, poprzez zastrzeżenia ochronne, determinuje zakres ochrony.
3. Zakres ochrony wzorów przemysłowych jest szerszy aniżeli wzorów użytkowych.

Problem zbiegu różnych podstaw ochrony dobra niematerialnego na przykładzie wzoru przemysłowego

GESSEL

- Wzór przemysłowy, aby uzyskać zdolność ochronną na podstawie przepisów ustawy Prawo Własności Przemysłowej, musi odznaczać się nowością i indywidualnym charakterem, aby był chroniony przepisami prawa autorskiego musi spełniać wymogi twórczości i indywidualnego charakteru.
- Kumulatywna ochrona wzoru przemysłowego jest możliwa po spełnieniu przez konkretny wzór przesłanek ochrony przewidzianych tak w przepisach ustawy Prawo Własności Przemysłowej, jak w przepisach ustawy o prawie autorskim.

Czas trwania autorskich praw majątkowych

GESSEL

Z zastrzeżeniem wyjątków przewidzianych w ustawie, autorskie prawa majątkowe gasną z upływem lat siedemdziesięciu:

- 1) od śmierci twórcy, a do utworów współautorskich – od śmierci współtwórcy, który przeżył pozostałych;
- 2) w odniesieniu do utworu, którego twórca nie jest znany – od daty pierwszego rozpowszechnienia, chyba że pseudonim nie pozostawia wątpliwości co do tożsamości autora lub jeżeli autor ujawnił swoją tożsamość;
- 3) w odniesieniu do utworu, do którego autorskie prawa majątkowe przysługują z mocy ustawy innej osobie niż twórca – od daty rozpowszechnienia utworu, a gdy utwór nie został rozpowszechniony – od daty jego ustalenia;
- 4) w odniesieniu do utworu audiowizualnego – od śmierci najpóźniej zmarłej z wymienionych osób: głównego reżysera, autora scenariusza, autora dialogów, kompozytora muzyki skomponowanej do utworu audiowizualnego.

Ochrona praw majątkowych do utworu, przewidziana w przepisach prawa autorskiego, nie ma zastosowania do wytworów wytworzonych według wzoru przemysłowego i wprowadzonych do obrotu po wygaśnięciu prawa z rejestracji udzielonego na taki wzór.

Warto zwrócić uwagę na tendencje do wydłużania czasu ochrony – w roku 1994 przedłużono ją z 25 do 50 lat, a ostatnia nowelizacja wydłużyła czas ochrony o dalsze 20 lat.

Czas ochrony praw pokrewnych

GESSEL

- Prawo do korzystania z artystycznego wykonania i rozporządzania prawami do niego na polach eksploatacji wskazanych w ustawie wygasa z upływem pięćdziesięciu lat następujących po roku, w którym artystyczne wykonanie ustalono.
- Prawo do rozporządzania i korzystania z fonogramu lub wideogramu w zakresie wskazanym w ustawie wygasa z upływem pięćdziesięciu lat następujących po roku, w którym fonogram lub wideogram został sporządzony.
- Prawo organizacji radiowej lub telewizyjnej do rozporządzania i korzystania ze swoich nadań programów w zakresie wskazanym w ustawie gaśnie z upływem pięćdziesięciu lat następujących po roku pierwszego nadania programu.
- Wydawcy, który jako pierwszy w sposób zgodny z prawem opublikował lub w inny sposób rozpowszechnił utwór, którego czas ochrony już wygasł, a jego egzemplarze nie były jeszcze publicznie udostępniane, przysługuje wyłączne prawo do rozporządzania tym utworem i korzystania z niego na wszystkich polach eksploatacji przez okres dwudziestu pięciu lat od daty pierwszej publikacji lub rozpowszechnienia.
- Temu, kto po upływie czasu ochrony prawa autorskiego do utworu przygotował jego wydanie krytyczne lub naukowe, niebędące utworem, przysługuje wyłączne prawo do rozporządzania takim wydaniem i korzystania z niego w zakresie, o którym mowa w ustawie przez okres trzydziestu lat od daty publikacji.

Czas ochrony praw własności przemysłowej

GESSEL

- Przez uzyskanie patentu nabywa się prawo do wyłącznego korzystania z wynalazku w sposób zarobkowy lub zawodowy na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej. Co do zasady, czas trwania patentu wynosi 20 lat od daty dokonania zgłoszenia wynalazku w Urzędzie Patentowym. Przedłużenie ochrony patentowej (maksymalnie o 5 lat) jest możliwe w odniesieniu do produktów leczniczych i produktów ochrony roślin po uzyskaniu dodatkowego świadectwa ochronnego.
- Przez uzyskanie prawa ochronnego nabywa się prawo do wyłącznego korzystania ze wzoru użytkowego w sposób zarobkowy lub zawodowy na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej. Czas trwania prawa ochronnego wynosi dziesięć lat od daty dokonania zgłoszenia wzoru użytkowego w Urzędzie Patentowym.
- Przez uzyskanie prawa z rejestracji uprawniony nabywa prawo do wyłącznego korzystania ze wzoru przemysłowego w sposób zarobkowy lub zawodowy na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej. Prawa z rejestracji wzoru udziela się na 25 lat od daty dokonania zgłoszenia w Urzędzie Patentowym, podzielone na pięcioletnie okresy.
- Przez uzyskanie prawa ochronnego nabywa się prawo wyłącznego używania znaku towarowego w sposób zarobkowy lub zawodowy na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej. Czas trwania prawa ochronnego na znak towarowy wynosi 10 lat od daty zgłoszenia znaku towarowego w Urzędzie Patentowym. Prawo ochronne na znak towarowy może zostać, na wniosek uprawnionego, przedłużone, dla wszystkich lub części towarów, na kolejne okresy dziesięcioletnie.

Treść prawa autorskiego

GESSEL

- Ochrona wynikająca z prawa autorskiego przysługuje twórcy, o ile ustawa nie stanowi inaczej.
- Konstrukcja prawa autorskiego jest dualistyczna.
- Istnieje odrębny status prawny dla dwóch grup praw: autorskich praw osobistych i autorskich praw osobistych.

Autorskie prawa osobiste

GESSEL

Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, to autorskie prawa osobiste chronią nieograniczoną w czasie i niepodlegającą zrzeczeniu się lub zbyciu więź twórcy z utworem, a w szczególności prawo do:

- 1) autorstwa utworu;
- 2) oznaczenia utworu swoim nazwiskiem lub pseudonimem albo do udostępniania go anonimowo;
- 3) nienaruszalności treści i formy utworu oraz jego rzetelnego wykorzystania;
- 4) decydowania o pierwszym udostępnieniu utworu publiczności;
- 5) nadzoru nad sposobem korzystania z utworu.

Autorskie prawa majątkowe

GESSEL

Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, to twórcy przysługuje wyłączne prawo do korzystania z utworu i rozporządzania nim na wszystkich polach eksploatacji oraz do wynagrodzenia za korzystanie z utworu. Odrębne pola eksploatacji stanowią w szczególności:

- 1) w zakresie utrwalania i zwielokrotniania utworu – wytwarzanie określoną techniką egzemplarzy utworu, w tym techniką drukarską, reprograficzną, zapisu magnetycznego oraz techniką cyfrową;
- 2) w zakresie obrotu oryginałem albo egzemplarzami, na których utwór utrwalono – wprowadzanie do obrotu, użyczenie lub najem oryginału albo egzemplarzy;
- 3) w zakresie rozpowszechniania utworu w sposób inny niż określony w pkt 2 – publiczne wykonanie, wystawienie, wyświetlenie, odtworzenie oraz nadawanie i reemitowanie, a także publiczne udostępnianie utworu w taki sposób, aby każdy mógł mieć do niego dostęp w miejscu i w czasie przez siebie wybranym.

Prawa twórców przedmiotów własności przemysłowej

GESSEL

Twórcom wynalazków mających zdolność patentową, wzorów użytkowych i wzorów przemysłowych przysługują dwa podstawowe prawa o charakterze majątkowym:

- prawo do uzyskania patentu na wynalazek albo prawa ochronnego na wzór użytkowy, jak również prawa z rejestracji wzoru przemysłowego, oraz
- prawo do wynagrodzenia.

Twórcom tym przysługują także prawa osobiste w postaci prawa do wymieniania ich jako twórców w opisach, rejestrach oraz innych dokumentach i publikacjach (prawo do autorstwa).

Wspólne cechy praw

GESSEL

- Autorskie prawa majątkowe, prawa pokrewne, podobnie jak prawo do uzyskania patentu na wynalazek, prawa ochronnego na wzór użytkowy, albo prawa z rejestracji wzoru przemysłowego są zbywalne i podlegają dziedziczeniu.
- Także prawo ochronne na znak towarowy jest zbywalne i podlega dziedziczeniu.
- Prawa te mogą być przedmiotem obrotu.

Obrót prawami

GESSEL

- Umowa o przeniesienie prawa wymaga, pod rygorem nieważności, zachowania formy pisemnej.
- Pod względem swego charakteru prawnego umowa przenosząca prawa jest umową sprzedaży, do której stosuje się przepisy kodeksu cywilnego, zgodnie z art. 555 kodeksu cywilnego, przepisy o sprzedaży rzeczy stosuje się odpowiednio do sprzedaży energii i sprzedaży praw.

Umowy licencyjne

GESSEL

Wśród funkcjonujących w obrocie umów licencyjnych, ze względu na zakres uprawnień licencjobiorcy, można wyróżnić:

- licencje nieograniczone (pełne);
- licencje ograniczone (niepełne);
- licencje wyłączne;
- licencje niewyłączne.

W przypadku licencji na prawa własności przemysłowej, umowa licencyjna wymaga zachowania formy pisemnej, pod rygorem nieważności. W prawie autorskim zasada ta odnosi się jedynie do licencji wyłącznych.

Prawo własności przemysłowej wyróżnia tzw. licencje przymusowe, ten typ licencji nie jest znany prawu autorskiemu.

Prawidłowa ochrona „know-how” jako alternatywa dla patentu

GESSEL

- Tajemnica przedsiębiorstwa jest chroniona z uwagi na wartość ekonomiczną, jaką sobą przedstawia.
- Zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 1993 roku o przeciwdziałaniu nieuczciwej konkurencji (art. 11), przez tajemnicę przedsiębiorstwa rozumie się nieujawnione do wiadomości publicznej informacje techniczne, technologiczne, organizacyjne przedsiębiorstwa lub inne informacje posiadające wartość gospodarczą, co do których przedsiębiorca podjął niezbędne działania w celu zachowania ich poufności.
- Nie każda informacja (wiadomość) technologiczna i handlowa podpada pod pojęcie tajemnicy przedsiębiorstwa. Istnieje bowiem różnica między wiadomościami odpowiadającymi treści pojęcia „tajemnica przedsiębiorstwa”, a informacjami wchodzącymi w skład powszechnej, aczkolwiek specjalistycznej wiedzy, zdobytej przez pracownika w wyniku własnej działalności zawodowej podczas zatrudnienia. Wiedza, doświadczenia i umiejętności zdobyte przez pracownika podczas zatrudnienia nie korzystają z ustawowej ochrony na rzecz przedsiębiorstwa.

Przykłady z orzecznictwa

GESSEL

V CSK 444/06

wyrok SN

2007.02.28

Zarówno art. 39 ust. 2 TRIPS, jak i art. 11 ust. 4 z.n.k. nie precyzują dokładnie, jakim konkretnie działaniom ochronnym muszą być poddane tajemnice przedsiębiorstwa (informacje nieujawnione), aby można było traktować je jako poufne. W unormowaniach tych mówi się jedynie, że działania te muszą być „odpowiednie” (art. 11 ust. 4 z.n.k.) i „rozsądne w danych okolicznościach” (art. 39 ust. 2 TRIPS). Ocena określonych działań jako odpowiednich, czy też rozsądnych w rozumieniu powołanych przepisów, może przedstawiać się różnie w zależności od okoliczności konkretnego przypadku.

Naruszenie tajemnicy

GESSEL

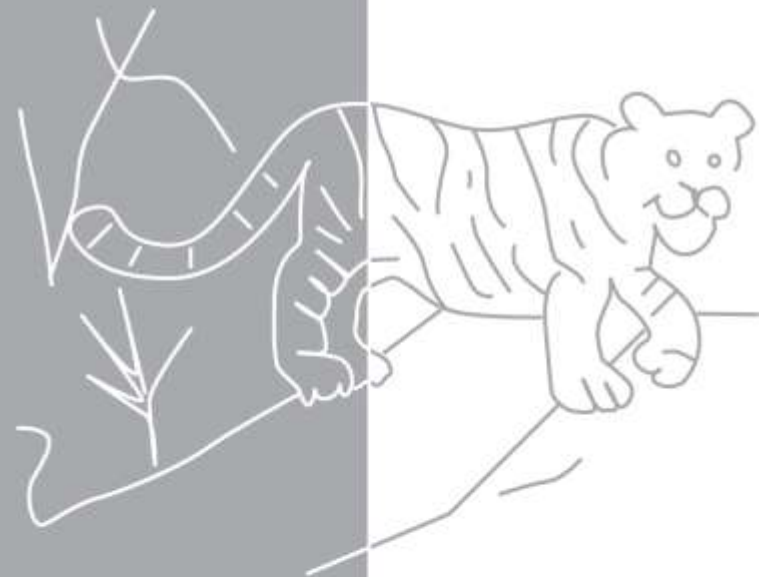
- Czynem nieuczciwej konkurencji jest przekazanie, ujawnienie lub wykorzystanie cudzych informacji stanowiących tajemnicę przedsiębiorstwa, albo ich nabycie od osoby nieuprawnionej, jeżeli zagraża lub narusza interes przedsiębiorcy.
- Przepis ust. 1 stosuje się również do osoby, która świadczyła pracę na podstawie stosunku pracy lub innego stosunku prawnego – przez okres trzech lat od jego ustania, chyba że umowa stanowi inaczej, albo ustał stan tajemnicy.
- Przepisu ust. 1 nie stosuje się wobec tego, kto od nieuprawnionego nabył, w dobrej wierze, na podstawie odpłatnej czynności prawnej, informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Sąd może zobowiązać nabywcę do zapłaty stosownego wynagrodzenia za korzystanie z nich, nie dłużej jednak niż do ustania stanu tajemnicy.

Czy model ochrony jest satysfakcjonujący

GESSEL

- Richard Stallman, założyciel Free Software Foundation

Istniejące prawo autorskie czyni kilka gwiazd bardzo bogatymi, wspiera adekwatnie niewielką część artystów, a dla reszty stanowi marną pomoc. Premiuje ono wielkie koncerty i przemysł muzyczny, które posunęły się do tego, by zakazać współdzielenia plików. Ten system jest zamachem na nasze swobody i trwonieniem naszych pieniędzy. Nowe metody mogą zapewnić większości artystów lepsze warunki i jednocześnie respektować naszą wolność. Tylko przemysł związany z prawem autorskim na tym straci.

Dziękujemy za uwagę

GESSEL

Kancelaria Prawna
ul. Sienna 39
00-121 Warszawa

tel. +48 (22) 318-69-01

fax. +48 (22) 318-69-31

e-mail: mail@gessel.com

www.gessel.com.pl